

't Seghen Waert

Historisch Genootschap Oud Soetermeer
jaargang 42 nr. 2, 2023

Historisch Genootschap

Oud Soetermeer

Contact

Dorpsstraat 132, 2712 AN Zoetermeer, tel. (079) 319 06 83

info@oudsoetermeer.nl

Ledenadministratie en bezorging: ledenadministratie@oudsoetermeer.nl, tel. (079) 331 58 28

Dagelijks bestuur

dhr. J. de Ruiter, voorzitter@oudsoetermeer.nl, tel. 06 21265975

dhr. H. Middendorp, secretaris@oudsoetermeer.nl, tel. 06 53146552

dhr. P.A. Bekking, penningmeester@oudsoetermeer.nl, tel. 06 20173624

Werkgroepen en commissies

Werkgroep Collectie: collectie@oudsoetermeer.nl

Commissie Historisch Erfgoed: che@oudsoetermeer.nl

Genealogische Werkgroep: gwz@oudsoetermeer.nl

Leesgroep Lastige Letters: paleografie@oudsoetermeer.nl

Filmwerkgroep: wbbg@oudsoetermeer.nl

Bankrekeningnummer

NL 68 ABNA 06 13 09 20 07

Colofon

Uitgave: Historisch Genootschap Oud Soetermeer; ISSN: 1384-7260

Redactie: P. Drapers, R. Grootveld, B. van Oosterhout, R. Tousain, T. Vermeulen

redactie@oudsoetermeer.nl

Vormgeving: R. Tousain

Afbeeldingen zijn afkomstig uit de collectie van Oud Soetermeer, tenzij anders vermeld.

www.oudsoetermeer.nl

Omslag

*Voormalig woonhuis met schoorsteen van de tuinderij en schuur aan de Vlamingstraat 57 (nu Brinkershof)
(foto Ronald Grootveld, 2015)*

INHOUD

Schweine Export door Jacobus Vos

2

Ton Vermeulen

Jac. Vos was spekslager, maar ook voorzitter van de ijsclub in Zoetermeer. Hij was dan ook waarschijnlijk degene die in 1908 een kilo spek als prijs bij een hardrijderij ter beschikking stelde. Zeker is dat er in de thans 'opgedoken' treinwagon van Jac. Vos geen kilo spek vervoerd is.

Herzliche GrüÙe aus Zoetermeer, Duitse militairen in september 1943

5

Gertjan Moers

Zeker is dat er tijdens de Tweede Wereldoorlog veel Duitse militairen in Zoetermeer zijn geweest. Door het 'opduiken' van een foto weet Gertjan een verhaal over Duitsers in Zoetermeer, 'body' te geven. Naast de foto is er ook een beschreven kaart van een Duitse soldaat, waarschijnlijk aan zijn familie in Duitsland. Hij heeft het over een 'Aufenthalt' in Zoetermeer. Nogal wat soldaten verbleven enige tijd in Nederland om 'op adem' te komen, na de gevechten in Rusland.

Vier Stationsstraten

18

Piet Drapers

Een Zoetermeerse straat die in naam niet meer bestaat, maar in de naam van vier straten voortleeft en in de jaren 1980 bij Zoetermeeders zelfs veel emoties opriep. Die emoties zijn er niet meer, maar er is nog steeds een onopgeloste vraag over huisnummers.

De sluis in de Hildam, twistappel in Holland

26

Ronald Grootveld, Ton Vermeulen

Wie weet waar de Hildam ligt en sinds wanneer is dat Bleiswijk? Rond 1500 sloopten Gouwenaars een Zegwaartse sluis en zelfs Rotterdam en Haarlem bemoeiden zich er mee. Terzijde wordt de techniek van een overtoom toegelicht.

Schweine Export door Jacobus Vos

Ton Vermeulen

Op een modeltreinbeurs dook onlangs een wagonnetje op met een wel heel duidelijke Zoetermeerse opdruk. Een gewone wagon, maar intrigerend door de teksten op de zijkant: "Jac. Vos Zoetermeer [Holland]. Schweine Export HSM 50175". Deze koelwagen met schuifdeur was afkomstig van het depotstation Barneveld-Voorthuizen. De wagon zat in een setje van drie. De andere twee hebben opschriften van een vee-importbedrijf in Basel en van een worstfabriek Albert Imhoff te Mannheim. Het spoorwegmodelbedrijf Märklin gaf deze set uit in 1997-1998, voor de kenners in Ho ofwel schaal 1:87. Gezien de opschriften zijn de originele wagons uit de periode van voor 1918. De genoemde HSM betreft de voormalige Hollandsche IJzeren Spoorweg Maatschappij die in 1938 in de NS is opgegaan.

Jacobus Vos werd in 1876 in Zegwaart geboren. Zijn vader overleed jong en Jacobus groeide op bij zijn moeder Elisabeth van Atten die hertrouwde met de bierhandelaar Willem Sterrenberg. In 1893, 16 jaar oud, vertrok hij naar Rotterdam waar hij spekslager werd. Hij verhuisde in 1904 naar Zoetermeer en werkte hier als spekslager en later varkenshandelaar en daarna in Zegwaart. Hij liet in 1915-16 een dubbel huis in Zoetermeer bouwen aan de Vlamingstraat 57, samen met varkensschuren en warenhuizen (kassen). Hetzelfde jaar verhuisde hij met zijn gezin naar Amersfoort en ongeveer dertien jaar later verkocht hij het complex aan de Vlamingstraat. In Zoetermeer had hij zich niet alleen beziggehouden met de varkenshandel. Hij was bestuurslid van de Spaar- en Voorschotbank en vanaf ongeveer 1908 was hij actief in de IJsvereniging, veelal in samenwerking met A.J. Noordam en J. Tanis. Gedrieën werden ze op pad gestuurd om in 1908 een geschikt terrein voor een ijsbaan te vinden maar dat plan was te ambitieus. Vos was tot 1916 voorzitter van de vereniging. Daarnaast was hij politiek actief voor de liberalen in de gemeenteraad van

Märklin modelspoorwagon van Jac. Vos Zoetermeer

Zegwaart: hij nam daar zitting tussen 1913 en 1915. In 1915 stuurden de liberalen op nieuwe verkiezingen aan en verbraken daarmee volgens de Leidsche Courant van 8 juli 1915 de "Godsvrede". Vol leedvermaak maakte de krant gewag van de uitslag: twee liberale leden werden herkozen maar "(...) het aftredend lid de heer Jac. Vos werd niet herkozen". "Men zegt dat bij een hunner kandidaten reeds twee bloemstukken bezorgd waren om de overwinning te befeesten, waarschijnlijk zullen ze nu gebruikt worden voor lijkkransen". De journalist strooide nog wat extra zout in de liberale wonden door te vermelden dat de anderen gelukkig nog niet van ongewone middelen gebruik hadden gemaakt "zooals de liberale partij, die de geheelen dag hun reclamebord tot spot van velen voor het raadhuis lieten dragen".

In 1916 was dat allemaal afgelopen. Jacobus Vos kocht een stuk bouwgrond van 3100 m2 van de gemeente Amersfoort tegen een prijs van drie gulden de meter. Hij vertrok met zijn gezin uit Zegwaart en zette in Amersfoort zijn bedrijf voort onder de naam NV Jac. Vos & Co Exportslachterijen, met name "bacon". In 1928 verzocht het bedrijf de gemeente Amersfoort om een lokaal in het gemeentelijk slachthuis ten einde hun afvalproducten te kunnen verwerken en daardoor bederf te voorkomen. Zo waren onlangs honderd varkenskoppen bedorven en daarom vernietigd. Het beste was een aanbouw aan de schroeiovenruimte die Vos dan zou huren. B&W gingen akkoord en lieten de gemeenteraad besluiten. Bij 20.000 geslachte varkens per jaar zou de meeropbrengst voor de slachterij fl. 2000 zijn naast de huur. In 1931

Jac. Vos baconzouterij en vleeswarenfabriek in het gemeentelijk slachthuis te Amersfoort in 1935 (foto Archief Eemland 07510.tjp)

(crisistijd) bleek het om ongeveer 100 varkens per week te gaan. NV Jac Vos & Co breidde zijn zaken uit. Er kwamen ook vleeswaren winkels. In 1934 had het bedrijf al vestigingen in Utrecht, Hilversum, Baarn, Zeist, Soest, Soestdijk en meerdere in Amersfoort. De exportslachterij verhuisde het jaar daarop naar de gemeente Driebergen. Zelf bleef Jacobus in Amersfoort wonen.

Enkele jaren daarvoor, in 1929, had Jac. Vos het dubbele woonhuis met schuren en kas aan de Vlamingstraat in Zoetermeer verkocht aan Johannes Pars. De tuinderskas die verwarmd werd was vooral bekend om de toen bijzondere, rechte komkommers.

Met de uitbreiding van de stad Zoetermeer verdween de kas samen met de stallen. Een schuur, de dubbele woning én de schoorsteen van de kas bleven staan. Als laatste bakstenen schoorsteen uit het agrarisch-industrieel verleden van Zoetermeer werd deze samen met de woningen en de schuur in 2006 op de gemeentelijke monumentenlijst gezet. Tegenwoordig ligt het in het Brinkershof tussen Vlamingstraat en Van Leeuwenhoeklaan. Zeeuwse Jongens Architecten te Delft, gespecialiseerd in monumentaal erfgoed, zijn gestart met de grondige renovatie.

Bronnen:

Bevolkingsregister Zoetermeer en Zegwaard (www.geheugenvanzoetermeer.nl)
www.delpher.nl (kranten)

Erfgoed Leiden, kranten: <https://www.erfgoedleiden.nl/collecties/kranten>

Koll's Kompaktkatalog Märklin 2020

Welie, Mathijs van. Met Gulden Letteren. Het verhaal van honderd jaar IJsvvereniging Zoetermeer 1886-1986. Zoetermeer, IJsvvereniging Zoetermeer 1986

Voormalig woonhuis met schoorsteen van de tuinderij en schuur aan de Vlamingstraat 57 (nu Brinkershof) (foto Ronald Grootveld, 2015)

Herzliche Grüße aus Zoetermeer, Duitse militairen in september 1943

Gertjan Moers

Een foto is een tijdcapsule, een momentopname uit het verleden. Zo'n foto vertelt zijn eigen verhaal. Maar laten we deze foto een beetje helpen met zijn verhaal. Vierentwintig Duitse militairen netjes opgesteld voor de fotograaf voor de ingang van de openbare school in Zoetermeer. De foto lijkt wel een 'toeristenkiekje', met als boodschap: "wij waren hier". De foto is gemaakt tijdens de Tweede Wereldoorlog, zoveel is duidelijk. Maar wie zijn dit? En wat deden zij in Zoetermeer. Dát vertelt de foto niet. Tijd voor een speurtocht naar het verhaal achter deze foto.

Duitse soldaten op de stoep voor hun kazerne in de openbare school aan de Dorpsstraat, 1943 (coll. G. Moers)

Ons beeld van de oorlog

Decennialang bestond een zwart-wit beeld van de Tweede Wereldoorlog. Duitsers waren nazi's die met stampende laarzen razzia's in onze straten hielden, op zoek naar Joden, verzetslieden of jonge mannen die zich verstopten om zo de Arbeitseinsatz te ontlopen. En aan de andere kant stonden de Nederlandse verzetsstrijders die alles deden om het leven van de Duitsers in Nederland zo ongemakkelijk mogelijk te maken.

Vergütung bei Inkwartierung von
Panzern und bei Uebernahm
in Betrieben des Wehr- und Sicherheitswesens

LISTE von bezahlten Quartiergebühren, anerkannt infolge der Verordnung des Reichskommissars für die besetzten niederländischen Gebiete.

DETAALSTAAT van oibetaalde kwartiergebühren, ingeschied overeenkomstig de vereeniging van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied.

Nr.	Quartiergeb. Kwartiergeest.	VERGÜTUNG VERBOEDEN		Urenw. Hoorloeding
		Wieder Uebernahm in Anspruch genommen bei Uebertragung des oibet. Wohnortes	Wieder Uebernahm in Anspruch genommen bei Uebertragung des oibet. Wohnortes	
76	Olthoff, G.	8 Pf. 2 H.	1410 30	
77	v. d. Sand, J.	1 U. 2 Pf.	15 70	
78	Soekland, A.G.	1 H.	18 00	
79	Groenewald, M.	1 Off.	5 80	
80	Groenewald, M.	1 Off.	21 -	
81	Groenewald, M.	1 H.	35 -	
82	Groenewald, A.	1 H.U.	4 20	
83	Groenewald, A.	1 H.	7 00	
84	Groenewald, B.	1 H.	4 40	
85	Groenewald, B.	1 H.	4 40	
86	Groenewald, A.	1 H.	50 70	
87	Groenewald, J.V.	5H. 7Pf. 4H. 7Pf.	54 00	
88	de Groot, J.L.	3 H. 4 Pf.	19 80	
89	de Groot, G.	2 H. 5 Pf.	12 50	
90	de Groot, G.	2 H. 5 Pf.	6 00	
91	de Groot, M.	1 H.	15 00	
92	de Groot, A.	1 U.	11 20	
93	v. Bouterse, O.V.	1 H. 6 Pf.	32 00	
94	v. Bouterse, O.V.	1 H. 4 H.	39 00	
95	v. Bouterse, O.V.	1 Off.	8 40	
96	Bouterse, P.	2 H.	4 20	
97	Bouterse, A.J.	1 H.	30 00	
98	Bouterse, L.	1 Off.	18 00	
99	v. Bouterse, H.	2 H. 2 Hinner	15 40	
100	Bouterse, J.	1 U. 1 H.		
Totaal /			1851 30	

Deel van de betaallijst voor de inkwartiering van Duitse militairen, oktober 1940 (Stadsarchief Zoetermeer 05-844)

Maar de werkelijkheid was niet zo zwart-wit. Natuurlijk waren er foute Duitsers die kennelijk genoten van de macht die zij over anderen hadden. Maar net zoals niet iedere Nederlander in het verzet zat, waren er Duitse soldaten die deze oorlog net zomin wilden als wij. Het merendeel van de Nederlandse bevolking zat in het grijze tussengebied: ze maakten er het beste van. En dat zal voor veel Duitse militairen niet anders zijn geweest. Jarenlang was er maar weinig aandacht voor de Duitse bezetter in Nederland, gezien vanuit Duitse blik. Zelfs bij hét kennisinstituut over de Tweede Wereldoorlog, het Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD), zijn maar weinig boeken gepubliceerd over de Duitse bezetter door de bril van de Duitsers gezien, zoals 'Standort Holland' van Aad Jongbloed uit 1995.

In 2018 schreef Gerard Groeneveld 'Nach Holland', een boek met foto's die door Duitse soldaten zijn genomen. Er komt de laatste jaren wel steeds meer aandacht voor de Duitse soldaten die weliswaar als bezetter in Nederland waren, maar bijvoorbeeld ook als 'toerist' foto's voor het nageslacht hebben achtergelaten. Dit alles geldt ook voor Zoetermeer. Over de oorlog zijn veel artikelen geschreven en boeken gepubliceerd. Die artikelen en boeken gaan vrijwel allemaal over hetzelfde thema: wat deed de bezetting met ons als Zoetermeerder? Over het verblijf van de Duitsers zélf in Zoetermeer is verder weinig tot niets bekend. En dat zal voorlopig wel zo blijven, tenzij iemand onverwacht een dagboek van een Duitse soldaat opduikt die in Zoetermeer gelegerd was.

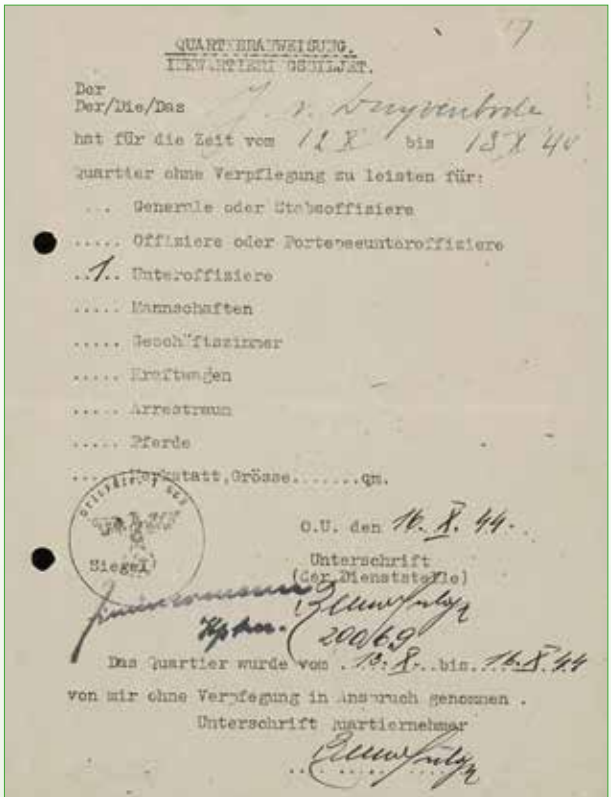
Dat er zo weinig bekend is van de Duitsers als bezetter in Zoetermeer, maakt deze foto bijzonder. In de beeldbank Zoetermeer van het Stadsarchief en HGOS zitten enkele foto's die heimelijk van Duitsers zijn gemaakt en een enkele, meer 'formele' foto, van een soldaat. Daar komt bij, de foto's die van de soldaten zijn gemaakt werden vaak naar huis gestuurd, weg uit Zoetermeer. Datzelfde geldt voor ansicht-

kaarten. Er moeten haast wel tientallen foto's, brieven en kaarten van Duitse militairen bewaard zijn die tijdens de oorlog in Zoetermeer zaten, weggestopt in familiealbums of in dozen op zolder. Soms, heel soms, komt zo'n foto in de handel, bijvoorbeeld via een online marktplaats. En dan is hij na tachtig jaar weer terug in Zoetermeer.

Zoektocht

Er is al veel over de oorlog gesproken en geschreven in Zoetermeer. Zo vertelde Johan van Doornen in het boek 'Over de oorlog gesproken': "Het grote aantal Duitse militairen dat in Zoetermeer bleef, gedroeg zich behoorlijk, voor zover ze tot de Wehrmacht behoorden. (...) Toen in het verloop van de oorlog de kansen voor Duitsland gingen keren vanaf 1943 werden de bezetters pas echt lastig. Zoetermeer werd een garnizoen achter de kustverdediging en een depot voor militairen, die van het front kwamen en hier opnieuw werden uitgerust en ingedeeld. Na de Duitse nederlaag bij Stalingrad (november 1942-februari 1943) kwamen sommigen totaal uitgeput en berooid aan. We hebben ze gezien op een laars en een schoen en in plaats van een ransel droegen ze een bordpapieren doos die met touwen op de rug was gebonden. Soms moest zo'n groep na verloop van tijd toch weer naar het oostelijk front terug. De wagens werden dan wit gespoten. Er zijn maanden geweest dat Zoetermeer 1.500 Duitsers herbergde en dat op een bevolking van 5.500 zielen".

Hoeveel Duitse soldaten tussen 1940 en 1945 in Zoetermeer waren gestationeerd is lastig te achterhalen. Daar zijn geen deugdelijke documenten van bijgehouden. Bovendien verbleven de meeste militairen slechts tijdelijk in Zoetermeer. Zo is het aantal van 1.500 Duitsers in één maand tijd, dat Johan van Doornen heeft genoemd, zeer goed mogelijk maar lastig te bewijzen.

Inkwartieringsbevel voor J. van Duyvenbode in 1944 (Stadsarchief Zoetermeer 05-844)

Inkwartiering

Veel van deze Duitse soldaten werden bij particulieren ingekwartierd, vaak bij wat kleinere gezinnen. De familie Moers in de Dorpsstraat had weliswaar een groot huis maar ook een groot gezin: vader, moeder, twaalf kinderen en -tijdens de oorlog- een vrijgezelle (oud-)oom. Hier was kennelijk geen plek voor een ingekwartierde Duitse soldaat. Mijn grootouders De Vree woonden aanvankelijk in Den Helder. Na het Engelse bombardement van 24-25 juni 1940 moesten zij die plaats verlaten en vertrokken zij naar Zoetermeer, waar mijn overgrootvader stationschef was. Mijn grootouders woonden op de Broekweg 16, een huis dat zij van Dirk Franx huurden. Later in de oorlog woonde mijn oma hier met twee zussen met vier kinderen uit twee gezinnen. De drie vrouwen woonden op de Broekweg zonder hun mannen. De (marine)mannen van mijn oudtantes waren aan het begin van de oorlog uit Nederlands-Indië naar Australië uitgeweken. Mijn opa was telegrafist bij de marine. In mei 1940 was hij net terug van een verblijf uit Nederlands-Indië en verbleef hij op dat moment in Den Helder. Hij werd later, in 1943, in het kader van de Arbeitseinsatz uitgezonden naar het postkantoor van Koblenz.

In het huis aan de Broekweg was nog wél ruimte voor een ingekwartierde Duitser -ene Willy-. Hij had een eigen slaapkamer waar hij ook zijn geweer bewaarde. Willy at 's avonds gewoon mee met de zussen Beezemer en de kinderen. Hij was gek op de kleine Erich, het jongste kind in huis. Willy is ongetwijfeld de roepnaam van Wilhelm. Wat zijn achternaam was en hoe de oorlog voor hem is verlopen, is niet bekend. Willy is één van de vele duizenden Duitsers die vrij anoniem hun tijd in Zoetermeer doorbrachten.

Die inkwartiering van militairen was overigens niet nieuw voor ons. Ook tijdens de mobilisatie in 1939-1940 waren er -in dit geval Nederlandse- soldaten ingekwartierd bij de Zoetermeerse bevolking. Datzelfde gold tijdens de mobilisatie in 1914 en voor de Nederlandse militairen die moesten toezien op de graaninzameling in 1918. Ook in de jaren 1793-1801 waren militairen bij de bevolking ingekwartierd, zoals een detachement dragonders in 1793. En zelfs over de jaren 1572-1573 is in het Stadsarchief een document aanwezig dat gaat over de kosten van inkwartiering. De inkwartiering van Duitse soldaten bij particulieren was dus gewoon een voortzetting van iets dat al eeuwen gebruikelijk was in ons land. Met zoveel Duitsers in Zoetermeer, en zelfs in eigen huis, waren er uiteraard contacten tussen Zoetermeeders en de Duitse soldaten. Co Moers was 14 jaar toen de oorlog uitbrak. Zij vertelde in 1998: "In de school waar later Hayes zat, zaten allemaal Duitsers. En er waren een paar jochies, die waren een jaar of 16, die waren al in dienst hoor! Zij waren met Leo (Moers) en de jongens bij ons achter aan het spelen. Daar hadden ze zo'n hut. En die Duitse jongens 'beschermden' ons. Je moest vaak op tijd binnen zijn, want je mocht 's avonds niet naar buiten, dan liepen zij een stukje achter ons aan. Ze deden ons niks. Dan denk je later, toen ze zijn weggegaan: zouden ze ook dood zijn?"

In het Stadsarchief zijn lijsten aanwezig met namen van inwoners die in 1940 een vergoeding hebben ontvangen voor inkwartiering van Duitse soldaten. Wie wil weten

bij welke Zoetermeerse families in 1940 Duitsers waren ingekwartierd, zoek dan in de beeldbank Zoetermeer van het Stadsarchief op 'inkwartiering Duitse militairen'. In de maand oktober 1940 bijvoorbeeld, heeft burgemeester Vernède de Duitse bezetter verzocht om een bedrag van f 4.097,50 als vergoeding voor aan burgers uitbetaalde 'Quartiergelder'. Bijgevoegd is een lijst met daarop maar liefst 259 namen van Zoetermeeders bij wie officieren, onderofficieren, mannen of paarden waren ondergebracht of wie een garage of werkplaats beschikbaar had gesteld. Dit betekent dat in oktober 1940 bij bijna één op de vijf Zoetermeerse gezinnen een Duitse soldaat was ingekwartierd. Het jaar 1940 was samen met het jaar 1943 ook wel het topjaar voor wat betreft bij burgers ingekwartierde Duitse militairen.

De hoogte van de vergoeding verschilde. De maandelijkse vergoeding voor inkwartiering van een officier ('Off' van Offiziere) was het hoogst, zo'n f 30,00. Voor een onderofficier ('U', van Unteroffiziere) werd ongeveer de helft vergoed, f 15,00. De vergoeding voor een gewone soldaat ('M' van Mannschaften) was vaak niet meer dan f 5,00. In de maand oktober 1940 werden bij Zoetermeerse particulieren alleen al meer dan 450 Duitse militairen ingekwartierd. In de lijst heb ik overigens tevergeefs gezocht naar de naam 'De Vree'. Dat komt waarschijnlijk omdat Willy pas later in de oorlog, vermoedelijk in 1943, was ingekwartierd bij de familie.

Links Broekweg (later J.L. van Rijweg) 16, het woonhuis van de familie De Vree waar in 1943 de Duitse soldaat 'Willy' was ingekwartierd

Grenadier-Regiment 673

Terug naar de foto met de vierentwintig militairen. Gelukkig heeft de eerste eigenaar van de foto enkele gegevens op de achterzijde van de foto voor ons achtergelaten: "Im September 1943 in Soetermeer I. Bat. 673".

Als je letterlijk niets weet over het Duitse leger tijdens de Tweede Wereldoorlog dan is het handig om hulp van experts in te roepen. In Nederland is dat het Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH). En in Duitsland kom je dan terecht bij het Militärarchiv van het Bundesarchiv in Freiburg. Intussen ging ik op zoek naar minder formele bronnen, fora van amateurhistorici en hobbyisten. Wat kunnen zij vertellen over de mannen op de foto?

Allereerst iets meer over het legeronderdeel waartoe deze soldaten behoorden. Het eerste bataljon van het Wehrmacht Grenadier-Regiment 673 was onderdeel van de 376e infanteriedivisie. De divisie is in februari 1942 opgericht. De eerste paar maanden van dat jaar verbleef de divisie in het zuidwesten van Frankrijk, voor training. In mei 1942 werden de soldaten uitgezonden naar Rusland waar zij op 2 juni 1942 in Charkov, Oekraïne aankwamen. Zij werden toegevoegd aan het Duitse 6e leger. De divisie werd vernietigd bij de slag om Stalingrad. De meeste mannen waren gestorven of krijgsgevangen genomen, maar enkele van deze soldaten kwamen dus in Zoetermeer terecht, lopend op één laars en één schoen en met een kartonnen doos op de rug gebonden, zoals Johan van Doornen vertelde.

Mei 1945, leden van de Nederlandse Binnenlandse Strijdkrachten voor -op dat moment- hún kazerne, de openbare school (Foto- en Filmdienst NBS)

Op 25 februari 1943 werd de divisie en daarmee ook het Grenadier-Regiment 673 opnieuw ingedeeld, onder bevel van Oberstleutnant (luitenant-kolonel) Hans Kissel. De divisie heette dan ook 'Kampfgruppe Kissel'. De heroprichting gebeurde in Nederland. Nederland was op dat moment namelijk een redelijk rustige omgeving waar veel eenheden naartoe werden gestuurd om weer op krachten te komen. Datzelfde gold overigens ook voor België en Frankrijk. Het hoofdkwartier van de divisie bevond zich in Leiden. Het legeronderdeel werd samengesteld uit rekruten, gerevalideerde soldaten en veteranen die hadden gevochten in Lapland.

In april 1943 verhuisde de eenheid van Leiden naar Alphen aan den Rijn en iets later, op 5 mei 1943, werd de 376e Infanteriedivisie verdeeld over (de regio's) Alphen, Gouda, Breda en Leiden voor formatie, training en kustdefensie. Het is aannemelijk dat de soldaten op de foto ergens tussen februari en mei 1943 in Zoetermeer aankwamen.

De militairen op de foto

Rekruten, gerevalideerden uit het Oostfront en veteranen uit Lapland, daaruit bestond dus de 376e Infanteriedivisie. Als we kijken naar de mannen op de foto dan kunnen we de rekruten uitsluiten. Dit zijn niet de jonge knapen die nog met Hollandse jongens in een hut langs de Zoetermeerse Buurvaart speelden of die meisjes als Co Moers 'beschermden'. Dit waren ervaren soldaten, die dus afkomstig waren van het Oostfront of uit Lapland.

Het betreft vrijwel allemaal onderofficieren, Oberfeldwebel (sergeant-majoor), Feldwebel (sergeant) en Unterfeldwebel, met in het midden vooraan een officier, een luitenant. Dat het ervaren soldaten zijn blijkt wel uit de vele onderscheidingstekens die zij dragen. We zien onder meer het onderscheidingsteken voor gewonden, 'bandspangen' (batons) en het storminsigne van de infanterie, zoals de vijfde militair, een Feldwebel, vooraan draagt. Deze onderscheiding kreeg hij doordat hij bij ten minste drie aanvallen op drie verschillende dagen in de frontlinie betrokken was bij gevechten. Ten minste twee andere soldaten dragen hetzelfde insigne. De belangrijkste soldaten staan vooraan in het midden. Midden vooraan dus de hoogste in rang en de enige officier, een luitenant. Links van hem staat mogelijk de 'Spieß', een Oberfeldwebel, daar zijn kenners het niet over eens. De 'Spieß' werd de 'moeder van de compagnie' genoemd. Hij zorgde onder meer voor het uitdelen van post en munitie.

Verblijf in Zoetermeer

Het ligt voor de hand dat deze militairen hun kazerne hadden op de plek waar de foto is gemaakt, de openbare school aan de Dorpsstraat. De school was namelijk gevorderd door het Duitse leger en de leerlingen kregen elders les. Er waren meer van dergelijke 'rustkazernes' in Zoetermeer. Ook in de oude christelijke school (Dorpsstraat 144), de school met den Bijbel op nummer 99 en het spaarbankgebouw

waren Duitsers ingekwartierd. De soldaten oefenden op het DSO-voetbalterrein, achter de Dorpsstraat. De mannen op de foto sliepen zeer waarschijnlijk niet in het schoolgebouw zelf. Officieren en onderofficieren werden namelijk bij particulieren ondergebracht. En de hoogste officieren zaten uiteraard in het huis van notabelen, zoals in 1940 bij veearts Moerkercken van der Meulen, die een majoor huisvestte. Hij kreeg toen dan ook de hoogste vergoeding voor één militair: f 54,00 voor de maand oktober 1940. Ter vergelijking, J. (Jacob?) van der Meer kreeg voor de huisvesting van één soldaat in diezelfde maand maar een schamele f 1,40. Moerkercken zal toch echt niet meer dan 30 keer zoveel kwijt zijn geweest aan kost en inwoning dan Van der Meer. Notabel zijn had zo zijn voordelen.

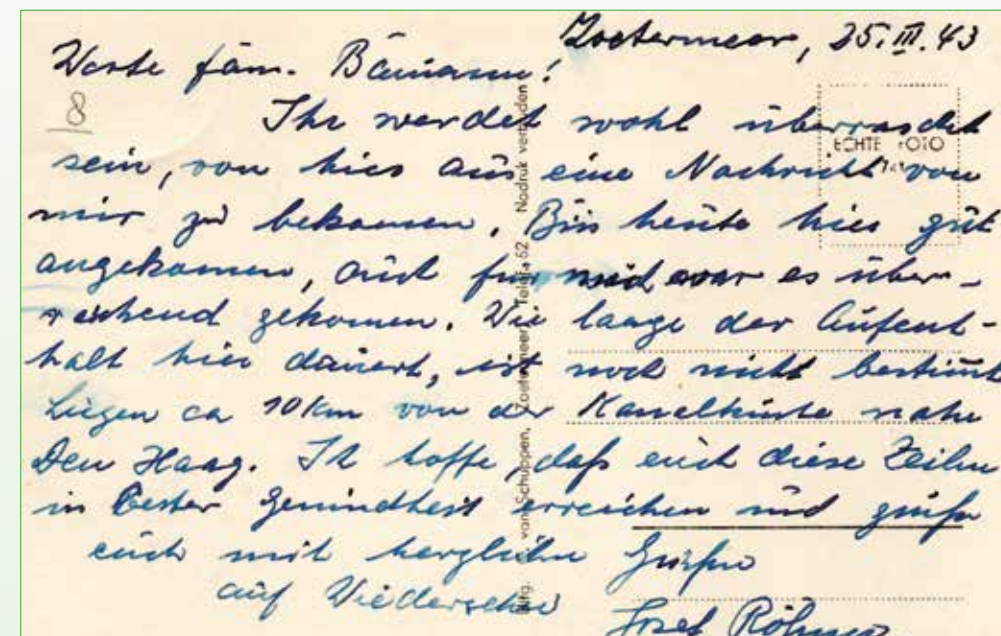

Ansichtkaart, verstuurd op 25 maart 1943 door de Duitse soldaat Josef Rosmer vanuit Zoetermeer (coll. G. Moers)

Wat zouden deze militairen van hun verblijf in Zoetermeer hebben gevonden? Bij wie aten zij mee? Van welk Zoetermeers gezin waren deze mannen hun 'Willy'? Het was hier relatief rustig. Ze verrichtten hier geen krijgshandelingen. Dat nare Oostfront was ver weg. Het waren geen hele jonge kerels meer. Velen van hen hadden waarschijnlijk een gezin in Duitsland. Zelfs zulke ervaren soldaten zullen niet hebben uitgekeken naar een hernieuwde confrontatie met de Russen, zou je denken. Er is zeer weinig bekend over de gedachten en herinneringen van de Duitse soldaten die tijdelijk in Nederland verbleven. We moeten het hebben van sporadische informatie, zoals foto's en bijvoorbeeld een Ansichtkaart. In dezelfde periode waarin de (onder)officieren van het 673e regiment in Zoetermeer verbleven, stuurde op 25

maart 1943 de Duitse soldaat Josef Rosmer een kaart naar een Duitse familie, vermoedelijk in zijn woonplaats en vermoedelijk als bijlage bij een brief aangezien de kaart niet is geadresseerd:

"Werte fam. Baumann, Ihr werdet wohl überrascht sein, von hier aus eine Nachricht von mir zu bekommen. Bin heute hier gut angekommen, auch für mich war es überraschend gekommen. Wie lange der Aufenthalt hier dauert, ist noch nicht bestimmt. Liegen ca. 10 km von der Kanalküste nahe Den Haag. Ik hoffe, dass euch diese Zeilen in bester gesundheit erreichen und grüsse euch mit herzlichen grüssen. Auf Wiedersehen Josef Rosmer"

Achterzijde van de Ansichtkaart die door de Duitse soldaat Josef Rosmer vanuit Zoetermeer is verstuurd (coll. G. Moers)

(Beste familie Baumann. U zult wel verrast zijn om van mij vanuit hier een bericht te krijgen. Ben hier vandaag goed gearriveerd. Ook voor mij was het een verrassing. Hoelang het verblijf hier duurt, is nog niet bekend. We liggen ongeveer 10 kilometer van de Noordzeekust, vlak bij Den Haag. Ik hoop dat deze regels jullie in goede gezondheid bereiken en groet jullie met hartelijke groeten. Tot ziens)

De man was verrast dat hij naar Zoetermeer werd gestuurd. Jammer genoeg weten we (nog) niet of deze Josef Rosmer ook onderdeel uitmaakte van het Grenadier-Regiment 673 of dat hij in een ander regiment diende. Zoals Johan van Doornen al eerder vertelde verbleven héél veel Duitse soldaten tijdelijk in Zoetermeer.

Wie was deze Josef Rosmer? De kaartenbakken, stamboeken en andere gegevens van Wehrmacht personeel bevinden zich in het Bundesarchiv in Freiburg en onderzoek is tijdrovend. Als Josef Rosmer tijdens de oorlog was omgekomen, dan biedt de 'Gräbersuche-online' van de Duitse Volksbund wellicht uitkomst. Dat is een onlinedatabase van de bijna 5 miljoen overleden en vermiste Duitse militairen. Helaas bevindt zich geen enkele Josef Rosmer in de database. Een online zoektocht op zijn naam levert wel een resultaat op. In Erbach is in 2015 de 95-jarige Josef Rosmer overleden. Hij was 23 jaar in 1943, dus het zou best 'onze' Josef kunnen zijn. Maar ja, Duitsland is best groot. Zonder plaatsnaam of regiment is een zoektocht naar Josef Rosmer nog lastiger dan het vinden van een speld in een hooiberg.

Vertrek naar het Oostfront

Het 'Aufenthalt' in Zoetermeer duurde voor de mannen op de foto niet heel lang. Op 11 augustus 1943 was de divisie gereed om weer ingezet te worden en op 1 oktober 1943 werden zij voorbereid om opnieuw te vertrekken naar het Oostfront. Op 12 oktober 1943 werd Zoetermeer achtergelaten en vertrokken de mannen samen met de rest van de divisie daadwerkelijk richting Rusland.

De foto is gemaakt in september 1943, dus in de maand voorafgaand aan het vertrek. Duitse onderofficieren waren trots op hun professie. Als het officierenkorps het 'brein' van het Duitse leger was, dan was het onderofficierenkorps de 'kern' van het leger. Elk van de leden van een onderofficierenkorps kon een ander in crisissituaties vervangen. Foto's als deze werden gemaakt als trotse herinnering. Je vraagt je dan af, zou de eigenaar dit 'toeristenkiekje' uit Zoetermeer naar huis hebben gestuurd of nam hij de foto zelf mee naar het Oostfront? En wie heeft deze foto gemaakt? Was dat een Duitse fotograaf? Of misschien meer voor de hand liggend: Foto Studio Dekker? In de beeldbank van het Stadsarchief zijn foto's van fotograaf Dekker te vinden die in dezelfde periode zijn gemaakt en die qua uiterlijk en kleur lijken op de foto met de Duitsers. Alleen ontbreekt op de achterzijde van de foto met de Duitse militairen een stempel met 'Foto Studio Dekker'. Dat is vast niet zonder reden.

Hoe verging het deze mannen verder? In oktober 1943 keerden de soldaten weer terug naar het 8e Leger aan het zo gevreesde Oostfront. Vanaf januari 1944 verbleven zij in Kirovograd en het nabijgelegen Novomirgorod in Oekraïne. Het Grenadier-Regiment 673 moest zich samen met de rest van de legergroep terugtrekken vanuit Zuid-Oekraïne naar de grens met Roemenië. Daar werd het Duitse leger tijdens het tweede Iasi-Kishinev offensief in augustus 1944 verslagen door het Rode Leger. Het Grenadier-Regiment 673 werd op 9 oktober 1944 ontbonden. Kijkend naar die vierentwintig gezichten op de foto moet ik denken aan de woorden van mijn tante Co: "zouden ze ook (ge)dood zijn"?

Bronnen:

Stadsarchief Zoetermeer, 04 Gemeentebestuur 1940-961 nr. 844 Stukken betreffende de inkwartiering van Nederlandse en Duitse militairen, 1940-1944 (digitaal op geheugenvanzzoetermeer.nl)

www.oorlogsbronnen.nl

<https://forum-der-wehrmacht.de>

www.volksbund.de

Bundesarchiv in Freiburg

Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD)

Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH)

<https://allezoetermeeders.nl>

<https://stadsarchief.zoetermeer.nl>

Wij digitaliseren uw films, video's, dia's, rolletjes en foto's!

Maar u kunt bij ons natuurlijk ook terecht voor:

Pasfoto's voor rijbewijs of paspoort

Zonder afspraak en klaar terwijl u wacht.
U kunt via ons ook uw rijbewijs online verlengen!

Camera's en lenzen

Van compactcamera's tot professionele spiegelreflex- en systeemcamera's en toebehoren, wij leveren alles tegen concurrerende prijzen en mét een vakkundig advies.

Foto's afdrukken terwijl u wacht

Van telefoon, USB-stick of geheugenkaart drukken wij uw foto's af op topkwaliteit glanzend of mat papier, tot en met formaat A3 direct klaar.

Fotoshoots en bruidsreportages

In de studio of op locatie, professioneel afgedrukt.
Een trouwreportage mét album heb je al vanaf € 495,-!

Foto's op hout, aluminium, plexiglas of in kristal

Geef uw mooiste foto's een unieke uitstraling.
Ook fantastisch om kado te krijgen!

FOTO LINTHOUT Dorpsstraat 68 info@fotolinthout.nl
al meer dan 70 jaar dé vakfotograaf! 079 - 316 3084 www.fotolinthout.nl

Overtuig uw relaties met professioneel beeld.
Luchtfotografie, interactieve 3D-modellen,
virtual tours, bedrijfsfotografie.

www.ardito.eu - 079-3436003 - info@ardito.nl

energie in beeld

ardito

HENNEKEN BV
Professionele verhuizers van huis uit.

- Particuliere verhuizingen
- Kantoor- en bedrijfsverhuizingen
- Nationale- en internationale verhuizingen
- Verhuishwinkel
- Verwarmde en beveiligde inboedel-/archiefofslag

Goudstraat 51
2718 RD Zoetermeer
Telefoon: +31 (0)79-361 13 68
E-mail: info@henneken.nl
Internet: www.henneken.nl

Vier Stationsstraten

Piet Drapers

Veertig jaar nadat de eerste trein in Nederland reed, op het traject Amsterdam-Haarlem, verwelkomde men hem pas, op 1 mei 1870, op het station van de gemeenten Zegwaart en Zoetermeer, want toen werd de lijn Den Haag – Gouda geopend. Hoewel het station in de gemeente Zegwaart lag, kreeg het station de naam van beide gemeenten, maar de Nederlandsche Rijnspoorweg Maatschappij (NRS) vond dat de trein langs Zegwaard (met een 'd') reed, gezien de naam op het bord met de stationsnaam.

Station Soetermeer-Zegwaard in de jaren (19)20

What's in a name

Het citaat van Shakespeare kan op verschillende manieren worden uitgelegd, maar de meest voordehand liggende is dat een naam minder belangrijk is dan de achterliggende betekenis. De huidige straat is een aantal keren van naam veranderd. Voor 1500 werd de straat waarschijnlijk aangeduid als 'Kapellelaan'. Aan het begin van de weg, in de Dorpsstraat, heeft rond 1300 een kapel gestaan. De kapel werd in 1610 afgebroken, maar tot in de 18e eeuw was er vanaf deze plek een sloot die de Kapellesloot werd genoemd. In de 15e eeuw werd er aan de Kapellelaan een molen gebouwd, een voorloper van de huidige molen 'De Hoop'. Waarschijnlijk gingen de vele bewoners van Zegwaart en Zoetermeer de straatnaam 'Molenweg' gebruiken

naast 'Kapellelaan', want in 1502 komt deze naam voor in ambachtsrekeningen. Het was een weg met aan beide zijden een sloot en dus voor ieder huis een brug. De naam Molenweg heeft het ruim 300 jaar volgehouden, maar moest het onderspit delven door een straat die tegenover de molen was ontstaan. De bewoners van de dorpen gingen deze straat ook de 'Molenstraat' noemen hoewel hij oorspronkelijk werd aangeduid als de Willem van Reeuwijkstraat, naar de eigenaar van het land waar de straat op was ontstaan.

Het lijkt een 'kip en ei-verhaal' of de naam Molenweg is ontstaan omdat inwoners die naam gingen gebruiken of omdat er in 1870 een trein ging rijden tussen Gouda en Den Haag, die ook stopte in Zoetermeer. Zeker is dat de gemeente Zegwaart de naam Molenweg in 1930 officieel wijzigde in Stationsstraat.

Geschiedenis op straat

Tot 1982 bleef het rustig in Zoetermeer wat de Stationsstraat betreft. De straat met deze naam liep van de Dorpsstraat tot de grens met de gemeente Pijnacker en ging daar over in de straat met de naam Katwijkerlaan. De weg was officieel een provinciale weg. Verkeer richting Pijnacker maakte gebruik van deze weg en ook de bus reed er door. Eigenlijk was er binnen de gemeente Zoetermeer wel een tweedeling in de straat door het viaduct van de A12 en de spoorlijn Den Haag/Gouda. Als je een huis aan de Pijnackerse kant had, woonde je dan ook 'over het spoor'. Een bewoner had zelfs zijn woning deze naam gegeven. Tussen 1982 en 1984 kwamen de plannen op tafel om de wijk Rokkeveen te realiseren. In de plannen kwam ook de hoofdinfrastructuur en de functie van de Stationsstraat aan de orde: 'In het belang van de wijk en haar toekomstige bewoners is het noodzakelijk dat de Stationsstraat ophoudt te fungeren als regionale verbinding. De aanwezigheid van een dergelijke verbinding is in geen geval meer aanvaardbaar indien zij het woongebied gaat doorsnijden, d.w.z. als de bebouwing ook ten westen van de Stationsstraat plaatsvindt'. In 1988 besloot de gemeente de Stationsstraat "over het spoor" in drie delen op te splitsten. 'Deze gedeelten zullen

Stationsstraat 238 Over 't spoor

via verschillende aanvoerwegen bereikbaar zijn. 'Dit noopt ons tot het nemen van maatregelen. Een Stationsstraat in vier delen zal in de praktijk moeilijkheden opleveren betreffende de vindbaarheid, bereikbaarheid en dergelijke. Ook voor hulpverlenende instanties als ambulance, brandweer, etc. dient de straat duidelijk herkenbaar en snel bereikbaar te zijn'.

Kleurenblind in de Stationsstraat

Kleuren en kinderen

Het doek leek gevallen voor de naam Stationsstraat voor het deel van de straat 'over het spoor'. Er stonden rond 1988 ongeveer vijftig woningen en andere (bedrijfs)gebouwen vanaf het spoor tot de gemeentegrens. Dit deel van de straat lag in de nieuwe wijk Rokkeveen, waar toen al druk gebouwd werd. De nieuwbouw in de straten links en rechts van de Stationsstraat hadden in 'clusters' namen van kleuren of een meisjesvoornaam met het achtervoegsel -gang gekregen. De drie delen waarin het gedeelte van de Stationsstraat 'over het spoor' was opgesplitst zouden de namen: Hermelijnwit, Titaanwit en Yvonnegang krijgen.

Roemloos einde van een straatnaam zou je denken, maar niets was minder waar. De bedrijven en bewoners liepen te hoop en protesteerden tegen de naamswijziging en de procedure. In een brief en een petitie van 18 januari 1988, die alle bewoners ondertekenden, werd geprotesteerd: 'Tot nu toe is door de gemeente Zoetermeer bij de uitvoering van de nieuwbouwwijk Rokkeveen op ruimhartige wijze met de bewoners overlegd over allerlei aspecten van het plan. Op 14 januari werd echter medegedeeld dat B en W binnen 14 dagen een besluit tot naamswijziging wilden laten nemen'. Er kwamen spandoeken aan huizen te hangen met teksten als: 'Geen Hermelijnen in de Stationsstraat', de lokale pers besteedde er meermalen aandacht aan en een bewoner, die er 'geboren en getogen' was gaf zijn huis cynisch de naam 'Kleurenblind'. De actievoerders kregen gehoor, want op 22 februari 1988 werd een bijeenkomst gehouden over de wijziging van enkele straatnamen in Rokkeveen onder leiding van wethouder mevrouw Latenstein van Voorst-Woldringh. Naast de wethouder waren er nog zes ambtenaren aanwezig en het aantal bewoners van de Stationsstraat was niet geteld, maar de schatting luidde: 'circa 50'.

Protest tegen naamsverandering helpt

College komt bewoners Stationsstraat tegemoet

ZOETERMEER - Het protest van de bewoners tegen de naamsverandering van de Stationsstraat in Hermelijnwit, Titaanwit en Yvonnegang heeft resultaat gehad. Deze week heeft het college van burgemeester en wethouders weliswaar besloten de Stationsstraat in drieën te splitsen, maar daaraan de naam te verbinden van respectievelijk Tweede, Derde en Vierde Stationsstraat.

Het deel ten noorden van het veld, dat Stationsstraat zou blijven heeten wordt nu de Eerste Stationsstraat genoemd. De nummering zal in de Eerste Stationsstraat 1 tot en met 199 hetzelfde kunnen blijven. Ten zuiden van de A 12 zal de Tweede Stationsstraat de nummers 200 tot en met 299 krijgen, de Derde 300 tot en met 399 en de Vierde 400 tot en met 499. De wijziging is noodzakelijk, omdat verzorgende instanties als onder meer de brandweer, moeten kunnen onderscheiden om welk deel van de Stationsstraat het gaat.

Na de bewonersbijeenkomst begin deze week, bleek het college, dat de bewoners geen begrip voor de wijziging van de straatnaam in verband met de nieuwbouw van Rokkeveen konden opbrengen. Daarop kwam het college later in de week met de oplossing van de Eerste tot en met de Vierde Stationsstraat.

Oorspronkelijk protesteerden de bewoners deze week ook met spandoeken aan de gevels van de huizen zoals op de foto is te zien.

VERBOD VAN **NAAMEN DE WERKGROEPEN STICHTING ACTIVITEITEN WELZIJN OUDEREN** **GG en GD zoetermeer** brachtzijde 1 2725 NR zoetermeer telefoon (079) 41 41 41

Protest in Het Streekblad van 26-2-1988

De bijeenkomst en het slot

'De voorzitter kan zich voorstellen dat de bewoners zich afvragen waarom zij niet eerder bij de straatnaamwijziging zijn betrokken. De bijeenkomst is bedoeld om dit goed te maken en de wijziging van de straatnaam is dan ook van de agenda van de gemeenteraad van 25 januari 1988 afgevoerd', aldus de wethouder. Er komen kaarten aan te pas om duidelijk te maken welke verkeersbewegingen in dit deel van Rokkeveen er zullen komen. De voorzitter zegt begrip te hebben voor de gevoelens van de bewoners, die er al zo lang wonen. Het handhaven van de naam zou in de toekomst echter, met name voor bezoekers, veel verwarring gaan opleveren. Nadat vele bewoners het woord hebben gevoerd laat de voorzitter weten 'dat de mening van de aanwezigen duidelijk is geworden en dat van de kant van de gemeente alle argumenten waarom het college van mening is dat de straatnaam wel aangepast dient te worden, op tafel zijn gelegd'. Na de bijeenkomst van 22 februari blijven de bewoners in het ongewisse, want de conclusie van de voorzitter is dat 'het college vindt dat de straatnaam aangepast moet worden'.

Verrassing

Waarschijnlijk tot veler verrassing vonden de bewoners en bedrijven in de Stationsstraat enkele dagen later een brief op hun mat, gedateerd 24 februari 1988. Daarin werd door Burgemeester en Wethouders gemeld dat de naamswijziging tot vele protesten had geleid en dat geconstateerd was dat de bewoners een historische band hadden met de straatnaam en de historische betekenis door hen was benadrukt. In dat licht is ook vermeldenswaard dat het Historisch Genootschap Oud Soetermeer op 18 februari 1988 had laten weten dat zij van mening was dat de straatnaam moest worden behouden.

De echte verrassing was, dat in de brief stond dat BenW aan de verlangens van de bewoners tegemoet zullen komen en dat zij de raad zouden voorstellen het volgende te besluiten:

- * De Stationsstraat tussen de Dorpsstraat en de spoorwegovergang te wijzigen in Eerste Stationsstraat.
- * De Stationsstraat tussen de nummers 195 tot en met 221a te wijzigen in Tweede Stationsstraat.
- * De Stationsstraat tussen de nummers 221b tot en met 225 te wijzigen in Derde Stationsstraat.
- * De Stationsstraat tussen 229 tot en met 339 te wijzigen in Vierde Stationsstraat'.

De watertoren in 2007 (foto Ad Groenendaal)

Huisnummers

De huisnummers in de Eerste Stationsstraat wijzigden niet, maar in de rest van de 'oude' Stationsstraat wel. Bedacht was dat de huizen in de Tweede Stationsstraat een nummer kregen van 201 tot en met 299. De Derde kreeg de nummers 301 tot en met 399 en de Vierde 401 tot en met 499. Dat betekende dus dat er voor de ongeveer vijftig woningen en gebouwen driehonderd huisnummers 'beschikbaar' kwamen. Tot 1988 had het eerste huis 'over het spoor' nummer 191. Voor de aanleg van de Zuidweg is deze woning, met nog enkele andere, gesloopt. Er stonden nog 44 huizen en gebouwen tot het einde van de gemeentegrens. Bij het realiseren van Rokkeveen werden er ook nieuwe huizen gebouwd, met name aan de Tweede en Derde Stationsstraat. Merkwaardig is dat er nogal wat huisnummers in de reeks ontbreken. Dat betreft met name de getallen die tussen de nummers liggen van de huizen die er in 1988 al stonden. De na 1988 gebouwde woningen hebben een 'doorlopende' huisnummerreeks. Zo heeft bijvoorbeeld de watertoren met nummer 369 in de Derde Stationsstraat, niet als 'buren' 367 en 371, maar 357 en 373.

Een zoektocht in het archief van de gemeente om te achterhalen wat de reden was voor deze bijzondere nummering had geen resultaat. Wel bleek uit een verslag van de gemeenteraad van 29 februari 1988 dat de vergaderingen van de straatnaamcommissie niet openbaar waren, maar besloten. Wellicht de reden dat er over het nummeren van de woningen niets in verslagen te vinden is. Vanaf februari 1988 zijn die vergaderingen 'openbaar'.

Navraag bij Willem Hermans, stedenbouwkundige/schatbewaarder leverde het contact op met Ton Schenk, die destijds ook namens de gemeente (project: Nieuwe wijken) op de voorlichtingsbijeenkomst over de nieuwe namen voor de Stationsstraat aanwezig was. Hij kan zich de discussies over de naamgeving nog levendig herinneren, maar voor de 'ontbrekende' huisnummers kan hij de reden niet bedenken, want: 'Het is heel lastig om voor open ruimten nummers te reserveren. Je doet het nooit goed. Op verschillende plekken in Zoetermeer is dat probleem opgelost door toevoegingen aan huisnummers, bijvoorbeeld nummer 234 a t/m...De huisnummering blijft dan logisch doorlopen en er zijn geen gaten in de nummering als een open plek niet bebouwd is'.

Ton zijn constatering blijkt eigenlijk nog steeds juist: Het nummer 73 aan de Nathalieliegang kent de toevoeging a t/m q toe aan woningen die op een 'open plek' zijn gebouwd in 2022. Alleen: de ruimtes/plekken waar de huizen voor de 'ontbrekende nummers' in de Stationsstraat gebouwd zouden moeten worden, kunnen veelal niet als 'open plekken' worden gekwalificeerd. Heeft men destijds bedacht dat er 'open plekken' zouden komen door bestaande bebouwing af te breken? Wie het echt weet, mag het zeggen!

Bronnen

Informatie van- en dank aan: mevrouw P. Wanders, Stadsarchief Zoetermeer en de heren W. Hermans en T. Schenk

De Stationsstraat Centraal, Zoetermeer HGOS 1991.

Brief van de bewoners Stationsstraat tussen station en watertoren aan de gemeenteraad 19-1-1988.

Verslag bijeenkomst met Wethouder en ambtenaren van de gemeente Zoetermeer en bewoners van enkele straten in Zoetermeer, 22-2-1988

Brief B. en W. aan bewoners Stationsstraat, Groeneweg en Rokkeveenseweg, 24-2-1988

Verslag gemeenteraad 29 februari 1988, blzn. 6 en 7 (geheugenvanzoetermeer.nl).

Het Streekblad 26 februari 1988

Miereakker 20
Reeuwijk
0182-300797
Dorpsstraat 103
Zoetermeer
079-3167616

Weydeland Kaas, buitenlandse kazen,
verse noten, olijven en tapenades, mooie wijnen
diverse specialiteiten

DINER & PARTYBOERDERIJ

Het Wapen van Zoetermeer

Nostalgie van "In de Drie Hooibergen"

" VOOR ELKE GELEGENHEID EEN UNIEKE LOCATIE "

TROUWEN FEESTEN & PARTIJEN PRIVÉ DINER ZAKELIJKE EVENEMENTEN UITVAART

Wij zijn dagelijks geopend van 10.00 uur tot 15.00 uur voor bezichtigingen,
aanvragen en informatie.

www.hetwapenvanzoetermeer.nl

079 - 76 000 55

Zegwaartseweg 31 | 2723 PA ZOETERMEER

info@hetwapenvanzoetermeer.nl

De sluis in de Hildam, twistappel in Holland

Ronald Grootveld, Ton Vermeulen

Oorlogjes vanwege tolrechten

De Hildam was een stukje van de Landscheiding tussen de waterschappen Rijnland en Schieland. Als je vanaf de Australiëweg in Zoetermeer via de Nieuwe Hoefweg naar Benhuizen rijdt, ligt de voormalige dam aan je rechterhand, vlak voor het viaduct van het Bentwoudpad dat de Nieuwe Hoefweg kruist. Het water van de Rotte, dat vroeger meer naar het noorden doorliep, stuitte hier op de dijk. Aan de andere kant lag de Oude Wilck of Hoogeveense vaart. Gedurende een kleine anderhalve eeuw woedden hier binnenlandse oorlogjes.

Op deze uitsnede van de kaart van Floris Balthasar uit 1615 loopt de brede Zegwaartse Oostkade (lichtgroen) naar de Hoefdijk die vanuit het zuiden aankomt. Het gebiedje ten noorden van de Oostkade werd toen nog als Zegwaarts grondgebied beschouwd. Maar al in 1589 meende de heer van Benthuizen dat de Hildam op zijn grondgebied lag. (Hoogheemraadschap van Rijnland A 4198)

In de late middeleeuwen ging het grootste deel van het vervoer in Holland over water. Wegen waren er nog niet zo veel en als ze er al lagen, waren ze van slechte kwaliteit. Van bestrating was nog nauwelijks sprake. De stad Gouda had door haar ligging aan de Hollandse IJssel een belangrijke rol in de binnenvaart (via de Gouwe naar de Oude Rijn en vervolgens naar Haarlem). Daar vond bijvoorbeeld het overladen plaats van goederen uit Brabantse schepen die dan verder naar de Rijn werden gevaren. De stad had van de graaf van Holland ook tolrecht gekregen, waar ze rond de 1600 à 1700 Rijnse guldens per jaar voor betaalden. Ze zorgden er wel voor dat de opbrengst van de tol die uitgaven compenseerden. Het stadsbestuur was dan ook hevig verontwaardigd toen in 1491 bleek dat er in de Hildam een sluis was aangelegd, waardoor schepen via de Rotte naar de Rijn konden varen en Gouda links konden laten liggen. Cornelis Cruesinck, heer van Benthuizen en Johanna van Egmond, ambachtsvrouw van Zegwaart, hadden het waarschijnlijk met Rotterdam op een akkoordje gegooid en het voor elkaar gekregen om in de zogenaamde Hille op de grens van hun gebieden die sluis te mogen aanleggen. Gouda sloot een bondgenootschap met Dordrecht, dat ook belang had bij de Hollandse IJsselvaart.

Na een vergeefs verzoek bij de Rekenkamer in Den Haag om de sluis op te ruimen togen -naar zeggen 400 - boze burgers van Gouda en Dordt in januari 1492 naar de Hildam en sloegen de sluis aan stukken. Ook sloopten ze de sluis bij Leidschendam (verbinding van Rotterdam en Delft via de Vliet naar het noorden) en een maand later viel de windas met overtoom bij Woerden ten prooi aan hun woede.

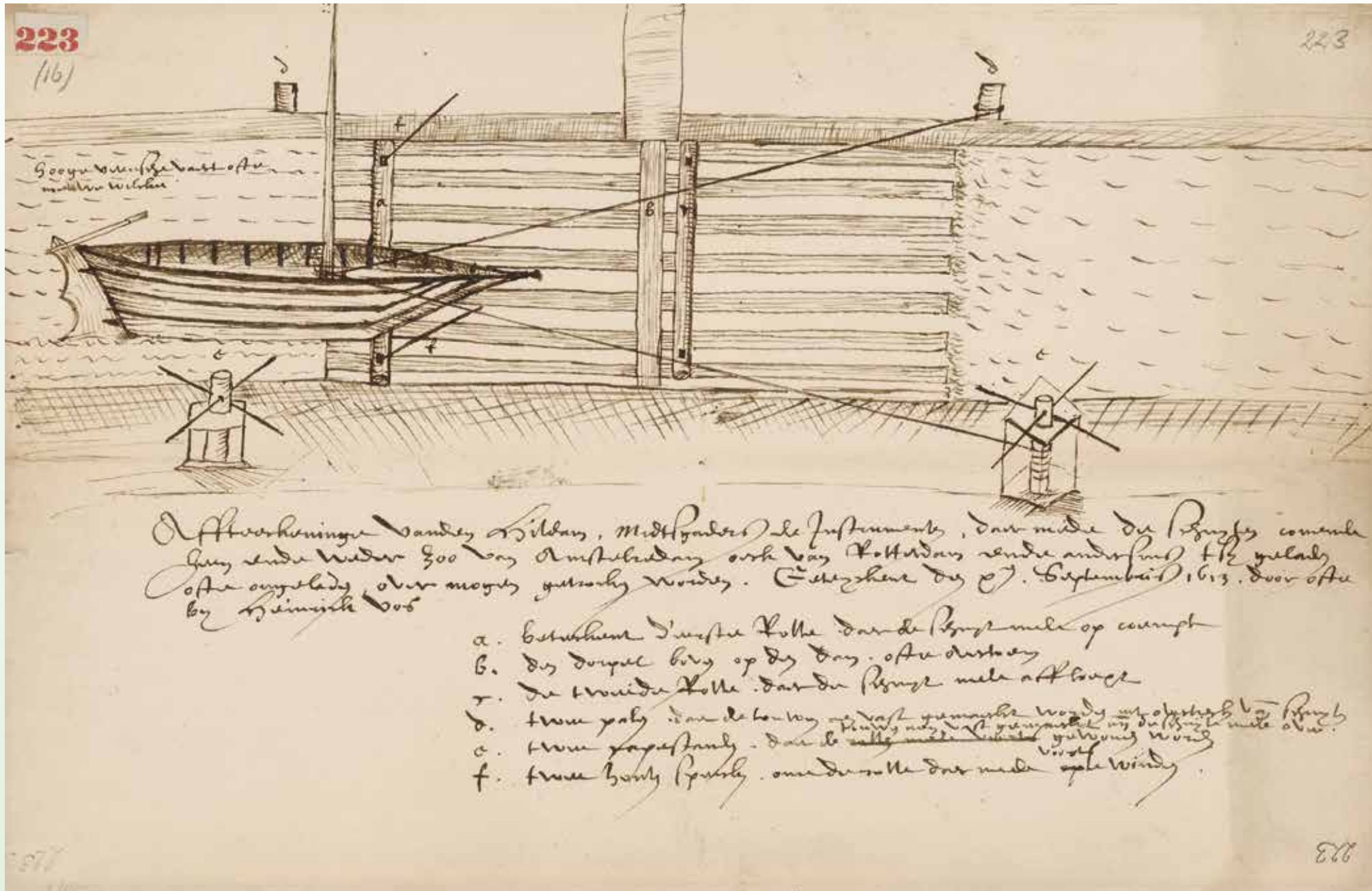
Het hielp een beetje: de sluis in de Hildam werd weliswaar hersteld maar onmiddellijk ging Gouda procederen. Na ruim tien jaar kwam de uitspraak van het Hof van Holland. In 1504 werden de heren van Benthuizen en Zegwaart, Cornelis Cruesinck en Jan van Swieten, gelast hun inmiddels twee sluisen te sluiten en de dam weer dicht te maken. Ze hadden hun zaken (met hulp van Rotterdam?) wel goed bepleit want er bleef ruimte voor lokale binnenvaart, die met niet al te veel moeite wel een beetje te omzeilen zou zijn. Ze kregen toestemming om op de dam een windas te plaatsen waarmee kleinere schepen over de dijk getrokken zouden kunnen worden. Die schepen mochten alleen turf of lokaal gegroeide en afgehakte takken of brandhout vervoeren; mest, stadsafval, hooi en veevoer was ook toegestaan. Bovendien konden schepen die dagelijks ter markt voeren van de windas gebruik maken voor het transport van brood, boter, kaas, dagelijkse proviand en enkele vaten bier.

Na een periode van verwoestingen aangericht door de Spaanse legers en als gevolg van het onder water zetten van het land, braken aan het einde van de 16e eeuw rustiger tijden aan. De stad Gouda kreeg het in 1589 voor elkaar om het recht van overtoom over de Hildam met de doorvaart van de Oude Rijn exclusief van de heer van Benthuizen gegund te krijgen. Hier moest natuurlijk voor worden betaald en Gouda zou hier tot 1823 jaarlijks een vergoeding voor geven, zo graag wilde de stad grip op de binnenvaart houden. In 1590 sloopten de Gouwenaars de overtoom voor het gemak. De Rotterdammers waren daar zo kwaad over dat ze de Hollandse IJssel afsloten voor alle schepen naar Gouda. Ook namen ze tijdens de Rotterdamse kermis alle wagens en schepen van Gouwenaars in beslag. Pas in 1613 werden de steden het eens over het voortbestaan van de overtoom, waar de Goudse tol zou worden geheven. Af en toe bleef het conflict oplaaien totdat in de 18de eeuw de dam begon te vervallen en de sluiproute verzandde.

Techniek

Hoe een sluis werkt, is min of meer algemeen bekend: een aankomend schip vaart een sluis in, gelegen tussen twee wateren met een verschillend peil. In de sluis aangekomen sluiten de sluisdeuren achter het schip en de sluisdeuren voor het schip gaan open. De sluis stroomt vol bij een hoger peil en leeg bij een lager peil achter de deuren. Daarna kan het schip doorvaren. Een overtoom is veel primitiever en alleen geschikt voor kleine schepen. Een schip komt aanvaren en stuit met de voorstevens op een relatief lage dijk. Op die dijk liggen houten rollen waarmee het schip met behulp van touwen aan een kaapstander en handkracht over de dijk wordt getrokken. In het stadsarchief van Haarlem is een tekening bewaard gebleven die de situatie op de Hildam in 1613 nauwkeurig weergeeft. Niet voor niets: ook Haarlem had tolbelangen bij de binnenvaart.

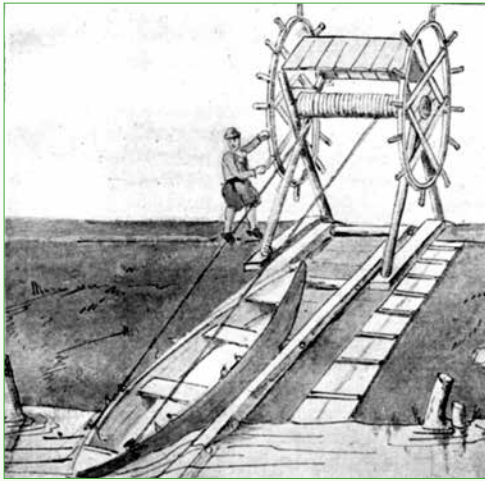

Aftheekeninge van den Hildam, midtsgaders de instrumenten daermede de schuyten comende heen ende weder, zoo van Amstelredam, oock van Rotterdam ende andersins, 't sij geladen ofte ongeladen over mogen getrocken worden. Geteyckent den 10en septembris 1613 door ofte bij Heinrick Vos.

a. beteckent d'eerste rolle daer de schuyt mede op comt
b. den dorpel boven op den dam ofte overtoom
c. de tweede rolle daer de schuyt mede affloopt

d. twee palen daer de touwen aen vastgemaect worden in 't overtrecken van den schuyten
e. twee capestanders daer de touwen aen vastgemaect ende de schuyten mede overgewonnen worden
f. twee houten spaecken omme de rolle daer mede voorts te winden

Een windas bij een overtoom op de dijk
(R. Tousain, Granen en grutten, 2009)

Uit een bestek voor de reparatie van een overtoom in Berkel en Rodenrijs uit 1659 blijkt dat er aan beide zijden van de 'dorpel' bovenop de dijk meerdere houten rollen lagen. Op de Haarlemse tekening zijn deze niet te zien maar ze zullen er zeker zijn geweest, je kon immers twee kanten op. De rollen draaiden met ijzeren assen in de zogenaamde streekhouten aan de zijkant van de overtoom. In Berkel hadden ze geen kaapstanders maar een windas die op standers midden boven de dorpel stond. De windas werd bediend door twee grote wielen met spaken aan de beide zijkanten. Het touw waar het schip mee omhoog werd getrokken, werd om de windas opgewonden.

Waar lag de Hildam?

In 1491 en 1504 doen de heren/vrouwen van Zegwaart en Benthuisen zaken over de dam. Blijkbaar beschouwden ze de plek toen als gezamenlijk grondgebied: enerzijds Zegwaart, anderzijds Benthuisen. De Landscheiding of Hoefdijk (later Hoefweg) was de grens. Wonderlijk genoeg voer je van Bleiswijks water in Benthuisens water maar de heer van Bleiswijk is nooit in beeld.

Detail uit de kaart van Johannes Dou, 1646
(Hoogheemraadschap van Rijnland, kaart A-0095)

De kaart van Dou uit 1646 toont de situatie bij de overtoom (zuiden is boven): de Landscheiding loopt van oost naar west en stuit bij de Hildam haaks op de Hoefdijk. Deze loopt op de kaart naar boven (naar het zuiden). Goed is te zien dat het meeste land als gevolg van het turfsteken onder water stond. Scheepjes vanaf de Rijn (beneden) moesten in Benthuisen scherp linksaf, onder een brug door, dan rechtsaf en over de overtoom.

Bij de bepaling van de gemeentegrenzen in 1812 kwam de grens tussen Zegwaart, Benthuisen en Bleiswijk zo te liggen, dat de Hildam onder Bleiswijk viel. De aanleg van de Nieuwe Hoefweg in de jaren (19)30 en in deze eeuw de Hogesnelheidslijn hebben de Hildam definitief afgesloten van zijn oude verbinding met Zegwaart.

Topografische kaart uit 2020. De Hildam ligt bij de blauwe pijl. Links de wijk Oosterheem.

Bronnen en literatuur

- Gouw, J.L. van der, De landscheidingen tussen Delfland, Rijnland en Schieland, Hilversum 1987
- Leeuwen, S. van, Handvesten ende privilegiën van (...) Rijnland, Leiden 1667 blz. 223 e.v. (resolutie vroedschap Gouda 1492)
- Stadsarchief Haarlem 1100-51861 (tekening Hildam 1613)
- Oud Archief Delfland 3171 (bestek 1659)

Ruim 100 jaar vakmanschap en deskundigheid
in nieuwbouw, verbouw, onderhoud en renovatie.

www.gebrhuurman.nl

't Seghen Waert wordt opgemaakt in Adobe InDesign. Wilt u de afbeeldingen NIET in de tekst opnemen, maar afzonderlijk als bijlage aanleveren in jpg-formaat van minimaal 300 dpi.

Kopijdatum 't Seghen Waert vrijdag 14 juli 2023

De adverteerders en de hierna genoemde bedrijven maken met hun steun de activiteiten van Oud Soetermeer mogelijk.

Bouwmarkt De Bouwhof

www.bouwhof.com

Cammeraat IJzerwaren

www.cammeraat.nl

Flaire Online diensten

www.flaire.nl

Diervoeders Zoetermeer

www.diervoederszoetermeer.nl

Van As | Oviron makelaars & taxateurs

www.vanas-oviron.nl

Henneken Radio en TV

www.radiohenneken.nl

Van der Slik Caravan Centrum

www.vanderslik.nl

Bode Scholten BV

www.bode-scholten.nl

Blomsma Print & Sign

www.blomsma.nl

Wilt u ook adverteren? Neem contact op met de penningmeester:
penningmeester@oudsoetermeer.nl

Van de voorzitter

Het eerste halfjaar van 2023 is al bijna verstreken, wat gaat het snel en als we terugkijken, wat is er dit jaar allemaal gebeurd. Het is een hectische periode zowel internationaal als nationaal, crisissen volgen elkaar op en oplossingen zijn nog lang niet in zicht. Voor velen is het spannend en onzeker.

In onze vereniging is geen sprake van hectiek maar wel van grote activiteit. De tentoonstellingscommissie heeft al samen met verschillende werkgroepen drie verschillende tentoonstellingen georganiseerd, een werkgroep is al druk met het maken van plannen voor de viering van ons 75-jarig bestaan in 2024 en het comité Open Monumentendag is bezig met het programma voor 9 september.

Ook bestuurlijk gebeurt er veel. Het bestuur denkt na over de toekomst van onze automatisering, de gastvrouwen en -heren bij de openstellingen kregen opnieuw informatie over de wijze waarop zij hun taak kunnen vervullen.

Onze eigen website oudsoetermeer.nl is vernieuwd en geactualiseerd en samen met het Stadsarchief is de website 'het Geheugen van Zoetermeer' (geheugenvan-zoetermeer.nl) gelanceerd.

De Commissie Historisch Erfgoed (CHE) monitort constant de plannen van de gemeente met betrekking tot ontwikkeling, nieuwbouw en verbouw van panden met als doel het historisch en bestaand karakter te behouden. Verder staat nog op de agenda het ontwikkelen van een plan voor de continuïteit van de vereniging op langere termijn.

We hadden een goed bezochte Algemene Ledenvergadering waarop verantwoording over het afgelopen jaar is afgelegd. In verband met nog een aantal niet-concrete activiteiten in 2024 zullen het jaarplan en de begroting 2024 nog de komende maand schriftelijk aan de leden worden voorgelegd.

Een grote hoeveelheid activiteiten die veel vraagt van de bestuursleden en de vrijwilligers. Gelukkig kunnen we altijd weer een beroep op hen doen

Graag herhaal ik de oproep die ik ook deed in de Algemene Ledenvergadering: 'Denkt u eens na welke bijdrage u kunt en wilt geven aan de vereniging. Dit is niet altijd structureel nodig maar kan ook voor kortere termijn op projectbasis'

Voor nadere informatie kunt u altijd contact opnemen met één van de bestuursleden. Ik wens u rustige en zonnige zomermaanden.

Jan de Ruiter (voorzitter)

Ria Moers (1934-2023)

De meesten kennen Ria Moers- de Vree van de foto's van Oud Soetermeer die al decennialang wekelijks in Het Streekblad worden geplaatst. Ze was en deed echter meer dan dat. In 1940 moest het gezin De Vree -moeder, tante en drie kinderen- vanwege de bezetting de 'marinehoofdstad' Den Helder verlaten. Ze reisden af naar familie in Zoetermeer en gingen aan het begin van de Broekweg wonen, later J.L. van Rijweg geheten.

De Industrieschool in Delft maakte Ria niet helemaal af omdat moeder ziek werd en zij voor het gezin moest zorgen. Op haar 16de ging ze werken bij bakker Jongerius en in 1950 kwam ze uiteindelijk terecht bij de bedrijfsadministratie van Nutricia. Daar zou ze blijven tot haar huwelijk in 1956 met Joop Moers. Samen kregen ze na lang wachten een zoon: Gertjan. Toen woonden ze in de Potgieterstraat, een buurtje op zich waar iedereen elkaar kende. Daar bleef Ria Moers wonen, ook nadat Joop in 2002 was overleden en het thuis erg leeg werd.

In die tijd was ze al volop actief op historisch gebied. Met haar zoon Gertjan zocht ze de familiegeschiedenis uit en ze hield plakboeken bij over Zoetermeer met onder meer straten, panden, gebeurtenissen en mensen. Decennialang was ze lid van de werkgroep Sprekend Verleden, die interviews afnam en ze in ons tijdschrift 't Seghen Waert publiceerde. Ze kon goed praten, zocht overal contact met mensen en wist altijd en overal wel een connectie met Zoetermeer te vinden, ook tijdens vakanties. Ze schreef veel, kijk maar eens op www.oudsoetermeer.nl, en was altijd onderweg voor Oud Soetermeer.

De laatste jaren werd de mobiliteit minder en moest ze uiteindelijk haar geliefde huis verlaten. In Magnolia Oosterheem is Ria uiteindelijk gestorven, vlak voor haar 89ste verjaardag.

Verslag van de Algemene Ledenvergadering op 12 april 2023

Aanwezig : 43 leden, waarvan zes bestuursleden

1. Opening

Met een hartelijk welkom, in het bijzonder aan de ambachtsheer van Zoetermeer, de heer Rob Visser, opent voorzitter Jan de Ruiter de vergadering. In zijn openingswoord memoreert hij met name de grote groep vrijwilligers van het HGOS, die al vele jaren veel en diverse activiteiten organiseren en daarmee ook de vereniging op de 'plaatselijke' kaart zetten.

Ook de benodigde herijking van de vereniging komt in zijn openingswoord aan bod. Het ledenaantal loopt terug, de belangstelling voor het werk als vrijwilliger of als bestuurslid is al jaren tanende. Wat zijn de oorzaken? Is het de algemene maatschappelijke trend zoals wij dat ook van andere verenigingen horen? Wij gaan in ieder geval de uitdaging aan om antwoord te zoeken op deze vraag en op vele ander organisatorische vragen.

De voorzitter besluit zijn openingswoorden met een oproep aan de aanwezigen om eventuele suggesties te melden bij het bestuur en eens na te denken of men op een of andere manier een bijdrage kan leveren aan de vereniging. En kan dat niet structureel, dan is tijdelijk of op projectbasis ook zeer welkom!

2. Mededelingen en ingekomen stukken

Alle stukken voor de vergadering staan in 't Seghen Waert of op onze website. Voor belangstellenden zijn ook setjes met stukken beschikbaar.

Bericht van verhindering is ontvangen van de dames Koopmans, Vijverberg-Kalkema, De Kler-Kuipers, Bout en van de heren Bakker, Boer, Boonekamp, Van Dijk, Van Domburg, De Kler en Kool.

Er zijn geen ingekomen stukken.

3. Verslag van de ALV op 14 april 2022

Het verslag wordt vastgesteld.

4. Jaarverslag 2022

Het verslag wordt vastgesteld en zal samen met de jaarrekening en verantwoording over 2022, vóór 30 april 2023 aan de gemeente worden gestuurd voor de definitieve vaststelling van de subsidie over 2022.

5. Jaarrekening en verantwoording over 2022

Op gestelde vragen wordt geantwoord dat de hoge kosten van het bord over Huis te Palenstein bij Dorpsstraat 110 te maken hebben met de werkzaamheden die verricht moesten worden om originele stenen als omlijsting te gebruiken.

De liquiditeit is afgenomen omdat toegekende subsidies in 2021 werden ontvangen en de betalingen van de betreffende facturen (pas) in 2022 plaats vonden. Het saldo

in 2021 was dus ietwat geflatteerd.

De stukken worden vastgesteld en zullen samen met het jaarverslag 2022 aan de gemeente worden gestuurd.

6. Verslag van de kascontrolecommissie

De heer E. Fanoy leest het verslag van de commissie voor en aan de penningmeester en het volledige bestuur wordt decharge verleend voor het gevoerde financiële beleid.

7. Benoeming nieuw lid van de kascontrole-commissie

Mevrouw M. van der Velden heeft twee jaar in de commissie gezeten en is volgens de statuten niet herkiesbaar. De voorzitter bedankt haar voor haar inzet. Met instemming van de vergadering zal naast de heer E. Fanoy, de heer J. van Es zitting nemen in de kascontrole-commissie van 2023. Als reserve-lid wordt de heer P. Albers aangewezen.

8. Voorstel tot verhoging van de contributie per 1 januari 2024

Het bestuur stelt voor om de contributie met ingang van 2024 te verhogen tot €21,00 per jaar. Sinds 2017 bedraagt de contributie € 18,00 per jaar. Argumenten voor de verhoging zijn ondermeer : de negatieve ontwikkeling van de gerealiseerde inkomsten, met name de contributieopbrengsten en de donaties. Ook de toename van de huisvestingskosten door veel hogere energielasten en zakelijke belastingen (OZB/WOZ) maakt een verhoging noodzakelijk. Uiteraard zijn er ook veel maatregelen genomen om zo zuinig mogelijk met energie om te gaan. Weliswaar kleine maatregelen maar alle kleintjes helpen!

Naast een verhoging van de contributie vraagt het bestuur aan de leden om na te gaan of een eenmalige of structurele donatie mogelijk is. HGOS heeft immers de ANBI-status zodat fiscaal een extra aftrekpost mogelijk is.

Het voorstel wordt door de leden goedgekeurd met de toezegging van het bestuur nog eens te kijken naar de contributie voor gezinsleden.

9. Jaarplan en begroting 2024

Het bestuur vraagt uitstel tot uiterlijk eind juli 2023 voor deze onderwerpen omdat er nog teveel onzekerheden zijn om een realistisch plan met begroting op te stellen en vanavond voor te leggen. De onzekerheden betreffen ondermeer : de hoge energiekosten en eventuele ondersteuning van de gemeente; mogelijke subsidies van de gemeente voor activiteiten in het kader van het 75-jarig bestaan van HGOS in 2024. Gesprekken met gemeente en Museum De Voorde over de erfgoedcollectie van Zoetermeer zijn nog gaande en de uitkomst daarvan is onduidelijk.

In de discussie over de vraag wat er na sluiting van Museum De Voorde moet gebeuren heeft het HGOS voorgesteld om in Zoetermeer een erfgoedcentrum op te richten. De directie van Museum De Voorde wil de hele collectie via een LAMO-procedure afstoten, waarop iedereen in Nederland hiervoor zijn interesse kan tonen. HGOS is het niet eens met dit voornemen en wil dat de destijds door ons overge-

dragen objecten, zoals toen overeengekomen, nu eerst aan het HGOS worden aangeboden. De gesprekken daarover verlopen uiterst moeizaam en een gerechtelijke procedure wordt niet uitgesloten.

Het bestuur stelt voor het jaarplan en de begroting uiterlijk in juli van dit jaar per mail aan de leden te sturen, waarop de leden kunnen reageren. Voor 31 augustus 2023 moeten de stukken worden vastgesteld vanwege de subsidieaanvraag 2024 bij de gemeente. De leden worden dan zo mogelijk via 't Seghen Waert daarover geïnformeerd.

De vergadering gaat akkoord met het voorstel.

10. Uitloting vier obligaties

De obligaties nrs. 11, 31, 19 en 14 worden uitgeloot voor aflossing. De houders worden zo spoedig mogelijk per mail geïnformeerd over de uitbetaling, die rond 1 september 2023 zal plaatsvinden.

11. Bestuurszaken

De voorgestelde herbenoeming van de heren Van der Burg (Commissie Historisch Erfgoed) en Nieuwenhuijsen (Werkgroep Film) als bestuurslid wordt door de leden goedgekeurd.

12. Rondvraag

Op verzoek van een aantal vragenstellers zegt het bestuur toe nogmaals onderzoek te doen naar haalbaarheid van het aanbrengen en gebruiken van zonnepanelen.

Ook een mogelijkheid van automatische incasso van de contributie wordt op verzoek door het bestuur nader bekeken.

De voorzitter vraagt aandacht voor de expositie "Vrijheid en Verzet" die op 29 april 2023 om 14.00 uur door wethouder Blansjaar en enkele scouts, in Dorpsstraat 132 wordt geopend.

13. Sluiting

De voorzitter bedankt alle aanwezige leden voor hun deelname en betrokkenheid en sluit de vergadering.

Na een korte pauze worden twee films van de Werkgroep Film vertoond.

Nieuwe leden

We heten de volgende nieuwe leden van harte welkom:

Dhr H. Diederik, Zoetermeer
Dhr. P. Dobbelsteen, Zoetermeer
Mw M.M. Frings, Zoetermeer
Dhr H.S. van Hennik, Zoetermeer
Dhr K. Noordsij, Zoetermeer
Dhr P. Slootweg, Zoetermeer
Mw M.J. Zuliani, Zoetermeer
Dhr A.H. Zwennes, Zoetermeer

Aanmelden als lid kan via www.oudsoetermeer.nl of per post via Dorpsstraat 132, 2712 AN Zoetermeer. Vermeld uw naam, adres, geboortedatum, m/v, email-adres en of u zich opgeeft als lid, jeugdlid (tot 18 jaar) of gezinslid (tweede op hetzelfde adres).

Graag houden wij u via email op de hoogte houd van nieuws betreffende Oud Soetermeer, bijvoorbeeld in de vorm van aankondigingen en de NieuwsFlits. U kunt uw email-adres doorgeven (indien nog niet eerder gedaan) aan ledenadministratie@oudsoetermeer.nl, met vermelding van uw naam en adres

Verkoop- plannen?

**Taxatierapport of
waardebepaling
van uw woning nodig?**

**Neem voor een vrijblijvende afspraak
gerust contact op met ons kantoor.**

de®
makelaars
Jenné | Baars | Jenné

Schoutenhoek 40 Zoetermeer
T. 079 - 323 88 38

info@demakelaars.nu

www.demakelaars.nu

Historisch Genootschap

Oud Soetermeer

